

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 28.10.2005
COM(2005) 537 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ SAPARD – έτος 2004

{SEC(2005) 1375}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις αρχές του 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδυνάμωσε την εκ μέρους της παροχή προενταξιακής στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης δέκα υποψηφίων χωρών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, δημιουργώντας το Sapard, το ειδικό προενταξιακό πρόγραμμα για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη. Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα εφαρμογής και διαχείρισης του Sapard παρατίθενται στην ετήσια έκθεση Sapard για το 2000.

Σκοπός της παρεχόμενης βάσει του Sapard οικονομικής στήριξης είναι να βοηθούνται οι χώρες Sapard να προβαίνουν σε διαρθρωτικές βελτιώσεις του γεωργικού και αγροτικού τους περιβάλλοντος ενόψει προσχώρησής τους στην ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χορήγησε οικονομική ενίσχυση με σκοπό τη βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων καθώς και των ποιοτικών προτύπων, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της ΕΕ. Η στήριξη του Sapard χρησιμοποιήθηκε επίσης για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων που είχαν επισημανθεί από τις ενδιαφερόμενες χώρες.

2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ SAPARD¹

Από το 2000 έως το 2004, χορηγήθηκαν στις χώρες Sapard, για τη βελτίωση του γεωργικού και αγροτικού τομέα τους, συνολικά 2 412,1 εκατομ. ευρώ, από τα οποία, 1 334,2 εκατομ. ευρώ χορηγήθηκαν στα νέα κράτη μέλη και 1 077,9 εκατομ. ευρώ στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Από το 2000 έως το 2004, 991 εκατομ. ευρώ πράγματι καταβλήθηκαν στις χώρες Sapard. Στη διάρκεια του έτους 2004 και μόνο, 573,5 εκατομ. ευρώ καταβλήθηκαν στις χώρες Sapard, από τα οποία 380,4 στα νέα κράτη μέλη και 193,1 καταβλήθηκαν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία

Την 1^η Μαΐου 2004, οκτώ από τις δέκα χώρες Sapard προσχώρησαν στην ΕΕ. Κατά τη διάρκεια του 2004, τα νέα κράτη μέλη έπαυσαν να συνάπτουν νέες συμβάσεις έργων βάσει των αντίστοιχων προγραμμάτων τους Sapard και άρχισαν να συνάπτουν τις σχετικές συμβάσεις βάσει των μετενταξιακών προγραμμάτων.

Αποτέλεσμα της εφαρμογής του Sapard ήταν ότι τα νέα κράτη μέλη είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τις ήδη υφιστάμενες διαρθρώσεις Sapard για τη διαχείριση των μετενταξιακών προγραμμάτων τους. Περαιτέρω, τα στοιχεία τα σχετικά με τη σύναψη χρηματοδοτήσεων, μετά την ένταξη, προγραμμάτων του τύπου εμφανίζουν ότι στις περισσότερες χώρες τα χρηματοδοτικά επίπεδα, βάσει των μέτρων αυτών, είναι υψηλότερα απ' ότι βάσει άλλων μέτρων, όπως π.χ. στη Λεττονία, όπου το επίπεδο των συναφθεισών χρηματοδοτήσεων έφθασε το 100% και στην Εσθονία, όπου το μέσο επίπεδο ανέρχεται σε 63%.

Μέχρι το τέλος του 2004, οι οργανισμοί Sapard είχαν συνάψει συμβάσεις για πάνω από 37 000 έργα, που συνεπάγονται ποσό άνω των 2,2 δις ευρώ κοινοτικής συνεισφοράς.

¹ Βλέπε παράρτημα Α.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ SAPARD²

Τώρα που η χορήγηση κεφαλαίων Sapard έχει σταματήσει στα νέα κράτη μέλη, έχει καταστεί ευκολότερη η εκτίμηση του συνολικού αποτελέσματος από την υλοποίηση του προγράμματος Sapard. Εξαιτίας ορισμένων λόγων, όπως η ποικιλία δεικτών και επενδύσεων, στην πράξη είναι αδύνατον να γίνει μια αξιολόγηση βασιζόμενη στους δείκτες που παρατίθενται στα προγράμματα Sapard. Αντίθετα, η παρούσα έκθεση εστιάζεται στην υλοποίηση του προγράμματος, σε σύγκριση με τους επιδιωκόμενους από το Sapard στόχους. Στην έκθεση αυτή αναλύεται η κατάσταση εφαρμογής των επενδυτικών μέτρων για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τη βιομηχανία τροφίμων, μέτρα τα οποία συμβάλλουν, ιδιαίτερα, στην επίτευξη των προτύπων του *κεκτημένου*, όπως και των δύο άλλων επενδυτικών μέτρων για τις αγροτικές υποδομές και τη διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων, τα οποία συμβάλλουν ιδιαίτερα στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές. Αυτά τα τέσσερα μέτρα συνιστούν το 86% των συνολικών διατιθέμενων πόρων βάσει του Sapard.

Όσον αφορά τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, η έκθεση αυτή θα εστιάσει στις προόδους που επιτεύχθηκαν καθ'όλο το έτος 2004.

3.1 Νέα κράτη μέλη

Μέχρι το τέλος του 2004, όλες οι ενδιαφερόμενες οκτώ χώρες κατάφεραν να συνάψουν συμβάσεις για το σύνολο των κεφαλαίων που τους διέθεσε η ΕΕ, όπως επίσης να προετοιμάσουν μια σειρά από σχέδια επιλέξιμα βάσει των μετενταξιακών προγραμμάτων.

Στα πλαίσια του μέτρου για επενδύσεις στις εκμεταλλεύσεις, το μερίδιο ζωικής παραγωγής και προϊόντων, που αποτελεί και τον πλέον ουσιώδη τομέα από την άποψη θέσπισης των προτύπων του *κεκτημένου*, έφθασε στο 41% του συνολικού ποσού των συμβάσεων που συνήφθησαν βάσει του μέτρου αυτού στις οκτώ χώρες. Ταυτόχρονα, οι επενδύσεις στον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών αντιπροσωπεύουν ποσοστό 16%. Παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες χώρες ο τομέας των καλλιεργειών είναι σχετικά σημαντικός, η συγκέντρωση στον τομέα αυτό οφείλεται, σε ορισμένο βαθμό, στις οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετώπιζε ο τομέας ζωικής παραγωγής και ζωικών προϊόντων.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στη μεταποίηση και την εμπορία τροφίμων, τα προϊόντα κρέατος και το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, που αποτελούν τους δύο πλέον ζωτικούς από την άποψη του *κεκτημένου* τομείς, έφθασαν σε ποσοστά 51% και 22%. Περαιτέρω, τα δεδομένα παρακολουθήσεως υποδεικνύουν ότι το επίπεδο των επενδύσεων στην πρωτογενή μεταποίηση, και ειδικότερα στα σφαγεία, έχει σημειώσει άνοδο σε ορισμένες χώρες, φθάνοντας στο επίπεδο των προτύπων του *κεκτημένου*. Παραδείγματος χάρη, ο αριθμός των σχεδίων που αφορούν σφαγεία στην Ουγγαρία, έχει σχεδόν τριπλασιαστεί.

Από μια προκαταρκτική εκτίμηση των αποτελεσμάτων αυτών προκύπτει ότι οι επενδύσεις βάσει των ανωτέρω δύο μέτρων έχουν, σε μεγάλο βαθμό, συμβάλει στην επίτευξη των στόχων Sapard.

Το 2004, το μέτρο για τις αγροτικές υποδομές ήταν το σημαντικότερο, από την άποψη του μεγέθους των συμβάσεων, πράγμα που αντανάκλα την ουσιώδη ανάγκη για βελτίωση των υποδομών στις αγροτικές περιοχές, ειδικότερα στην Πολωνία.

² Παραρτήματα Β και Γ, που περιέχουν οριζόντια επισκόπηση.

Βάσει του μέτρου για επενδύσεις στη διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων, ποσοστό 20% των κεφαλαίων της ΕΕ που διατέθηκαν στο μέτρο αυτό, χρησιμοποιήθηκε για επενδύσεις στον αγροτουρισμό και ποσοστό 11% για την ανάπτυξη της παροχής βασικών υπηρεσιών.

Οι επενδύσεις βάσει των εν λόγω δύο μέτρων έχουν συμβάλει στη βελτίωση των βασικών υποδομών και στη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές.

Ο κύριος στόχος του γεωργοπεριβαλλοντικού μέτρου ήταν να αποκτηθεί επαρκής πείρα όσον αφορά την προετοιμασία και εφαρμογή του γεωργοπεριβαλλοντικού μετενταξιακού προγράμματος, πράγμα που επιτεύχθηκε, ειδικότερα στη Σλοβακία και στην Τσεχική Δημοκρατία.

3.2 Βουλγαρία και Ρουμανία

Οι συνολικές πιστώσεις που είχαν προβλεφθεί για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία για το 2004 ανήλθαν σε 226,7 εκατ. €.

Από την άποψη των εγκριθέντων σχεδίων, η εφαρμογή του Sapard στη Βουλγαρία σημείωσε πολύ καλή πρόοδο μέσα στο 2004. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2004, ο οργανισμός Sapard είχε εγκρίνει 1909 σχέδια που αφορούσαν ποσό 285,4 εκατ. € από τη συνεισφορά της ΕΕ, και άρα ο αριθμός των εγκριθέντων σχεδίων σχεδόν διπλασιάστηκε, σε σύγκριση με το 2003. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 100% των πιστώσεων Sapard για τα έτη 2000–2004.

Στα πλαίσια του μέτρου για επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι συναφθείσες συμβάσεις απορρόφησαν το σύνολο των κεφαλαίων της ΕΕ που διατέθηκαν για το μέτρο αυτό. Ο αριθμός των εγκριθέντων μέχρι το τέλος του 2004 σχεδίων υπερδιπλασιάστηκε, σε σύγκριση με το διάστημα μέχρι τέλους του 2003. Το μερίδιο που καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιέργειες παραμένει πάντοτε υψηλό (44%) σε σύγκριση με άλλες χώρες, πράγμα που δικαιολογείται από την ουσιαστική ανάγκη για εξορθολογισμό και εκμηχάνιση.

Στα πλαίσια του μέτρου για τη μεταποίηση και την εμπορία τροφίμων, χορηγήθηκε ποσοστό 96% των διαθέσιμων για το μέτρο αυτό και για την περίοδο 2000–2004 κοινοτικών πόρων. Οι επενδύσεις στον τομέα των προϊόντων κρέατος αντιπροσωπεύουν ποσοστό 31%, στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών 14% και στον τομέα των οπωροκηπευτικών 28%.

Το επίπεδο των συναφθεισών συμβάσεων και ο αριθμός των σχεδίων εμφάνισαν επίσης αύξηση στα πλαίσια του μέτρου διαφοροποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι κυριότερες δραστηριότητες αφορούσαν επενδύσεις στον αγροτουρισμό (42%) και επενδύσεις στους τομείς της δομικής και άλλης ξυλείας, και των βιοκαυσίμων (33%).

Επιπλέον, το 2004 κατέστη επιχειρησιακό το μέτρο για τις αγροτικές υποδομές και την ανακαίνιση των αγροτικών κοινοτήτων. Τα επίπεδα σύναψης συμβάσεων για τα δύο ανωτέρω μέτρα έφθασαν, μέχρι το τέλος του 2004, σε αντίστοιχα ποσοστά 84% και 71%. Στα πλαίσια του μέτρου για τις αγροτικές υποδομές, ποσοστό 83% των κεφαλαίων χρησιμοποιήθηκαν για υποδομές οδικού δικτύου.

Στη Ρουμανία, μέχρι το τέλος του 2004, ο οργανισμός Sapard ενέκρινε 1 096 σχέδια στα οποία διατέθηκαν συνολικά 452,4 εκατ. € κοινοτικής χρηματοδότησης. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε ποσοστό 57% των πιστώσεων Sapard για τα έτη 2000–2004.

Στο μέτρο για επενδύσεις σε αγροτικές υποδομές, που αποτελεί το κυριότερο μέτρο στη Ρουμανία, διατέθηκε και το μεγαλύτερο μερίδιο της κοινοτικής συνεισφοράς Sapard στη Ρουμανία. Μέχρι το τέλος του 2004, το επίπεδο των συναφθεισών συμβάσεων έφθασε σε ποσοστό 122%, από το οποίο τα αντίστοιχα ποσοστά για οδικό δίκτυο, πόσιμο νερό και αποχέτευση ανήλθαν σε 49%, 35% και 16%.

Η ταχεία πρόοδος στη σύναψη συμβάσεων βάσει των μέτρων για τη μεταποίηση και εμπορία προϊόντων, τις επενδύσεις στις εκμεταλλεύσεις και τη διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων, είναι ουσιώδης προκειμένου να αποφευχθεί η απώλεια χρηματοδοτικών πόρων μέχρι το τέλος του 2005.

Στο μέτρο για τη μεταποίηση και εμπορία προϊόντων διατέθηκε το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο της κοινοτικής συνεισφοράς. Στα πλαίσια του μέτρου αυτού, το επίπεδο των συμβάσεων έφθασε, για την περίοδο 2000—2004, ποσοστό 41%, από το οποίο ο τομέας προϊόντων κρέατος έλαβε 51% και ο τομέας γάλακτος και γαλακτοκομικών 21%.

Οι συναφθείσες συμβάσεις στα πλαίσια του μέτρου για τις επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις έφθασε σε ποσοστό μόλις 15%, ενώ ποσοστό 53% διατέθηκε στον τομέα των αροτραίων καλλιεργειών. Το επίπεδο των συναφθεισών συμβάσεων στα πλαίσια του μέτρου διαφοροποίησης έφθασε μόλις το 11%, από το οποίο, ποσοστό 94% αφορούσε τον αγροτουρισμό.

4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4.1 Παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος

Στη διάρκεια του 2004, πραγματοποιήθηκαν 18 συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης Sapard και τροποποιήθηκαν έξι προγράμματα Sapard. Πέραν από τη συνήθη παρακολούθηση, οι εργασίες των επιτροπών επικεντρώθηκαν στις τροποποιήσεις προγραμμάτων. Οι κυριότεροι στόχοι των τροποποιήσεων ήταν οι εξής: i) αναθεώρηση ορισμένων πτυχών εγκεκριμένων μέτρων, λαμβανομένης υπόψη της κτηθείσας πείρας και/ή των αποτελεσμάτων της ενδιάμεσης αξιολόγησης· ii) επικαιροποίηση των οικονομικών καταστάσεων, και, σε ορισμένες χώρες, η διάθεση των πιστωθέντων τόκων και iii) προσαρμογή των προγραμμάτων ενόψει διαπίστευσης. Στα οκτώ νέα κράτη μέλη, οι εργασίες επικεντρώθηκαν επίσης στο θέμα της τελικής προσαρμογής των οικονομικών πινάκων, καθώς και σ' αυτό της τελικής προσαρμογής των προγραμμάτων (παράρτημα Δ).

Στη Βουλγαρία, οι τροποποιήσεις αφορούσαν την περαιτέρω εστίαση στην εφαρμογή των μέτρων που i) συμβάλλουν στην ενσωμάτωση του *κεκτημένου* και ii) ενισχύουν την παραγωγικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ενόψει της προσχώρησης που πλησιάζει. Στη Ρουμανία, οι επιτροπές παρακολούθησης συζήτησαν το ζήτημα βελτίωσης του ύψους των συναπτόμενων συμβάσεων, καθώς και τις προτάσεις για τροποποιήσεις προγραμμάτων ώστε να λαμβάνεται υπόψη το θέμα της σύγκρουσης συμφερόντων στα σχέδια υποδομών.

Επίσης, και οι δέκα χώρες υπέβαλαν τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης.

4.2 Ενδιάμεση αξιολόγηση

Το 2004, η Επιτροπή εξέτασε αναλυτικά τις εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης. Τα σχετικά συμπεράσματα και συστάσεις των εκθέσεων ελήφθησαν υπόψη, για τους σκοπούς τροποποίησης των προγραμμάτων που αφορούν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Τα στοιχεία

αυτά ελήφθησαν επίσης υπόψη στα πλαίσια της μετενταξιακής διαχείρισης των προγραμμάτων στα οκτώ νέα κράτη μέλη.

4.3 Κονδύλιο αγροτικής πίστωσης

Για να βοηθηθεί η βελτίωση του συστήματος αγροτικής πίστης, θεσπίστηκε, στα πλαίσια της προοριζόμενης για τις ΜΜΕ διευκόλυνσης PHARE για το 2003, το κονδύλιο αγροτικής πίστωσης, που αποτελεί ειδικό σχέδιο. Η σημειωθείσα πρόοδος στην εφαρμογή του κονδυλίου αγροτικής πίστωσης, σκοπός του οποίου ήταν η διευκόλυνση των γεωργών και των αγροτικών επιχειρήσεων στην πρόσβασή τους σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ήταν βραδύτερη από την αρχικά προβλεφθείσα. Η Επιτροπή εξετάζει τώρα τους λόγους στους οποίους οφείλεται η παρούσα κατάσταση καθώς και τους πιθανούς τρόπους παρέμβασης για τη βελτίωση της εφαρμογής του μέσου αυτού.

5. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Στην παράγραφο αυτή παρατίθενται περιληπτικά οι νομικού περιεχομένου πρωτοβουλίες που σημειώθηκαν στη διάρκεια του 2004³.

Ο κανονισμός του Συμβουλίου για το Sapard και ο σχετικός εκτελεστικός κανονισμός της Επιτροπής τροποποιήθηκαν, κατά τρόπο που να ευθυγραμμίζεται η παρεχόμενη στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία οικονομική ενίσχυση με την ενίσχυση που παρέχεται στα νέα κράτη μέλη, μετενταξιακά. Αυτό συνεπαγόταν, *μεταξύ άλλων*, i) προσθήκη ενός νέου επιλέξιμου μέτρου που επιτρέπει στις αγροτικές κοινότητες να προπαρασκευάζουν και να θέτουν σε εφαρμογή στρατηγικές τοπικής αγροτικής ανάπτυξης· ii) προσαρμογή των εντάσεων ενισχύσεως ώστε να είναι παρεμφερείς με αυτές που χορηγούνται στα νέα κράτη μέλη και iii) καθιέρωση κάποιας ευελιξίας στα πλαίσια της αξιοποίησης των εθνικών συστημάτων που διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγροτική πίστη.

Υπήρξε περαιτέρω τροποποίηση του κανονισμού του Συμβουλίου, ώστε να συμπεριληφθεί η Κροατία ως δικαιούχος του Sapard για την περίοδο 2005–2006.

Η Επιτροπή εξέδωσε ένα νέο κανονισμό με τον οποίο παρατάθηκε η ισχύς των χρηματοδοτικών συμφωνιών (ΠΕΧΣ και ΕΧΣ) που είχαν παλαιότερα συναφθεί με τις χώρες Sapard οι οποίες έγιναν κράτη μέλη. Για τη μεταβατική περίοδο, δόθηκε η δυνατότητα στις χώρες αυτές να ακολουθούν άλλους από τους συνήθεις κανόνες της ΕΕ. Βάσει του κανονισμού αυτού έπαυσαν να εφαρμόζονται ορισμένες διατάξεις που περιλαμβάνονται στις εν λόγω συμφωνίες, όπως οι διατάξεις που διέπουν τη διαδικασία ανάθεσης της διαχείρισης.

Η Επιτροπή, με σκοπό να καθοδηγήσει τα νέα κράτη μέλη σχετικά με το κλείσιμο των προγραμμάτων, κατήρτισε τις κατευθυντήριες γραμμές για το κλείσιμο των προγραμμάτων Sapard.

Το 2004, η Επιτροπή κατήρτισε χρηματοδοτικές συμφωνίες βάσει των οποίων διατίθενται 225,2 εκατ. € για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Η Επιτροπή κατήρτισε μια περαιτέρω χρηματοδοτική συμφωνία, με σκοπό να διαθέσει 1,5 επιπλέον εκατ. € στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία.

³ Παράρτημα Ε.

6. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΤΟΥΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ

6.1 Εξελίξεις όσον αφορά την ανάθεση της διαχείρισης της ενίσχυσης και τις αποστολές παρακολούθησης⁴

Το 2004, η Επιτροπή εξέδωσε τρεις νέες αποφάσεις για ανάθεση της διαχείρισης των ενισχύσεων. Μέχρι το τέλος του έτους, η ανάθεση της διαχείρισης κάλυπτε ποσοστό 100% των διαθέσιμων πιστώσεων για την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία.

Πραγματοποιήθηκαν ελεγκτικές αποστολές παρακολούθησης στη Σλοβακία (Μάρτιος 2004), στην Πολωνία (Απρίλιος 2004), στη Ρουμανία (Μάιος 2004) και στη Βουλγαρία (Οκτώβριος 2004) με σκοπό να αξιολογηθεί η λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και εσωτερικού ελέγχου. Όπου κρίθηκε ενδεδειγμένο, διατυπώθηκαν οι σχετικές συστάσεις.

6.2 Απόφαση εκκαθάρισης των λογαριασμών

Με την απόφαση της Επιτροπής, της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 2004, αριθ. C(2004) 3603 έγινε εκκαθάριση των λογαριασμών 2003 επτά χωρών Sapard (Εσθονία, Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβακία και Σλοβενία).

Δεν έχει γίνει εκκαθάριση των λογαριασμών της Βουλγαρίας, της Πολωνίας και της Ρουμανίας, καθώς εκκρεμεί η παραλαβή και αξιολόγηση των πρόσθετων πληροφοριών που ζητήθηκαν.

6.3 Απόφαση συμμόρφωσης της εκκαθάρισης των λογαριασμών

Η διαδικασία διερεύνησης του ελέγχου συμμόρφωσης, η οποία ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2003, συνεχίστηκε εντός του 2004. Το 2004, διενεργήθηκαν έξι έλεγχοι. Οι εγκεκριμένοι οργανισμοί και οι τοπικοί φορείς που είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση και τον έλεγχο των μέτρων Sapard στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, την Πολωνία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία υποβλήθηκαν σε διεξοδική επαλήθευση των διαδικασιών που εφαρμόζουν. Διενεργήθηκε επίσης ένας δεύτερος έλεγχος στη Βουλγαρία, που αφορούσε τις δηλωθείσες στη διάρκεια του 2004 δαπάνες.

Στη διάρκεια όλων αυτών των ελεγκτικών διαδικασιών, εξετάστηκαν δειγματοληπτικά επιλεγέντες φάκελοι πληρωμών, ενώ διενεργήθηκαν ορισμένες επιτόπιες επιθεωρήσεις σε τελικούς δικαιούχους.

Οι ελεγκτές εστίασαν ιδιαίτερα το ενδιαφέρον τους στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της ΠΧΣ που θεωρούνται ότι παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό κινδύνου όσον αφορά: i) τις αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και, ειδικότερα, τις εξοικονομήσεις και την αποτελεσματικότητα συγκριτικά με το κόστος· ii) προβλήματα διπλής χρηματοδότησης ή αλληλεπικάλυψης χρηματοδοτήσεων· iii) δαπάνες μη επιλέξιμες για κοινοτική συγχρηματοδότηση βάσει του Sapard· iv) τα κριτήρια επιλεξιμότητας που περιέχονται στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για κάθε μέτρο· v) την έκταση και την ποιότητα των διενεργούμενων ελέγχων· vi) τις μεταβολές στο προσωπικό που θεωρούνται ως «πρόσωπα κλειδιά»· vii) τις συμβάσεις δημοσίων προμηθειών, και viii) συγκεκριμένες καταγγελίες.

⁴ Βλέπε παράρτημα ΣΤ.

Οι ενδιαφερόμενες αρχές τηρήθηκαν ενήμερες για τις επισημανθείσες αδυναμίες. Στο τέλος των διαδικασιών εκκαθάρισης των λογαριασμών που συνδέονται με την παρούσα έρευνα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της ΠΧΣ, θα εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής δημοσιονομικών διορθώσεων στις πραγματοποιηθείσες δαπάνες.

6.4 Έργο που επιτελέστηκε σε σχέση με το Ελεγκτικό Συνέδριο

Στις 19 Φεβρουαρίου 2004, το Ελεγκτικό Συνέδριο υπέβαλε στην Επιτροπή μια ειδική έκθεση για το Sapard: «Η διαχείριση του Sapard υπήρξε καλή;». Η έκθεση αυτή ασκούσε κριτική όσον αφορά την επίτευξη των στόχων Sapard. Επεσήμανε τις καθυστερήσεις στην εφαρμογή του προγράμματος που προκάλεσε η έλλειψη προγραμματισμού από πλευράς της Επιτροπής. Το συμπέρασμα της έκθεσης ήταν επίσης ότι η έλλειψη ιδίων πόρων των τελικών δικαιούχων, τα προβλήματα πιστοληπτικής πρόσβασης των δυνητικών δικαιούχων, καθώς και η εφαρμογή πολύπλοκων διαδικασιών οδήγησαν σε σημαντική υστέρηση χρησιμοποίησης των χρηματικών πόρων.

Πάντως, το Ελεγκτικό Συνέδριο συμπέρανε επίσης ότι η απόφαση της Επιτροπής να εφαρμόσει αποκεντρωμένη εκτέλεση του προγράμματος ήταν ορθή, δεδομένου του πιθανολογούμενου μεγάλου αριθμού σχεδίων προς χρηματοδότηση. Απέφερε ότι με την απόφαση αυτή εξασφαλίστηκε ότι i) πριν οποιαδήποτε εκταμίευση κεφαλαίων είχαν τεθεί σε λειτουργία σαφώς προσδιορισμένα συστήματα με βασικούς ελέγχους· ii) ότι οι διαδικασίες ήταν καλώς τεκμηριωμένες· iii) τα συστήματα γενικώς στην πράξη λειτουργούσαν, και iv) ότι είχαν ακολουθηθεί οι ελεγκτικές διαδικασίες όσον αφορά τους περισσότερους φακέλους που επαληθεύθηκαν. Το Ελεγκτικό Συνέδριο αναγνώρισε ότι το Sapard είχε συμβάλει θετικά στην προετοιμασία για την προσχώρηση στην ΕΕ.

6.5 Πληροφορίες σχετικά με παρατυπίες

Το 2004 τέθηκαν υπόψη της OLAF 91 περιπτώσεις παρατυπιών: 27 στην Πολωνία, 23 στη Σλοβενία, 18 στη Ρουμανία, 15 στη Λιθουανία και 8 στην Ουγγαρία. Θα πρέπει να σημειωθεί μια σαφής βελτίωση τόσο στην ποιότητα όσο και στην ποσότητα των εκθέσεων. Όμως, η Επιτροπή λυπάται για τη συνεχιζόμενη εμφάνιση σημαντικών καθυστερήσεων, την απουσία ενημέρωσης από ορισμένες χώρες, και την κατά καιρούς χαμηλή ποιότητα επικοινωνίας, που οδήγησε σε απώλεια σημαντικών πληροφοριακών στοιχείων.

Οι παρατυπίες προέκυψαν, στην πλειονότητά τους, από λανθασμένη εφαρμογή των κανόνων δημοσίων προμηθειών στο πλαίσιο μέτρων για υποδομές και σφαγεία, από τη μη επιλεξιμότητα ορισμένων δαπανών και από ανεπαρκείς αξιολογήσεις των επιπτώσεων των έργων στο περιβάλλον. Η ανεπάρκεια προσωπικού, η απουσία επαγγελματικής κατάρτισης και ο μεγάλος βαθμός ανανέωσης του προσωπικού θεωρήθηκαν ως παράγοντες κινδύνου.

7. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

7.1 Κροατία

Η Επιτροπή, με σκοπό να αρχίσουν οι προπαρασκευαστικές εργασίες εφαρμογής της προενταξιακής υποστήριξης, πραγματοποίησε μια αποστολή εξακρίβωσης της κατάστασης στην Κροατία, τον Σεπτέμβριο του 2004. Ταυτόχρονα, ενημερώθηκαν οι αρχές της Κροατίας σχετικά με τα βασικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να εξασφαλιστεί η ταχεία έναρξη εφαρμογής της παροχής προενταξιακής βοήθειας.

Τον Νοέμβριο του 2004, η Επιτροπή διοργάνωσε ένα «σεμινάριο» ώστε να παρασχεθούν στην Κροατία οι πληροφορίες που αφορούν το πρόγραμμα Sapard, όπως και το σύστημα που απαιτείται να τεθεί σε εφαρμογή στη χώρα αυτή πριν από τη δυνατότητα λήψης κοινοτικών πόρων.

7.2 Μέσο προενταξιακής βοήθειας (IPA)

Η ανακοίνωση της Επιτροπής για τις δημοσιονομικές προοπτικές 2007–2013 συνέστησαν μια μεταρρύθμιση της εξωτερικής βοήθειας, περιλαμβανομένης της προενταξιακής⁵. Η Επιτροπή πρότεινε ένα ενιαίο πλαίσιο παροχής προενταξιακής βοήθειας – αναφερόμενο ως «μέσο προενταξιακής βοήθειας» (IPA).

Βάσει των μελλοντικών δημοσιονομικών προοπτικών, θα συνεχισθεί στο πλαίσιο της Συνιστώσας Αγροτικής Ανάπτυξης ο τύπος βοήθειας που παρέχεται βάσει του μέσου Sapard.

⁵ COM(2004) 101.